

LAKIALOITE 46/2014 vp

Laki sotilasvammalain 6 §:n muuttamisesta

Eduskunnalle

ALOITTEEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Veteraanien kunniallisesta kohtelusta huolehtiminen on kaikkien eduskuntaryhmien jakama tavoite.

Näin ollen esityksessä ehdotetaan muutettavaksi sotilasvammalakia siten, että kunnan tai kuntayhtymän järjestämisestä sosiaali- ja terveydenhuollon avopalveluista aiheutuvat kustannukset voitaisiin korvata niille vuosien 1939—1945 sotien johdosta vahingoittuneille tai sairastuneille, joiden sotilasvammalain mukainen työkyvyttömyysaste on nykyisen 20 prosentin sijasta vähintään 15 prosenttia. Ehdotettu lainmuutos laajentaa korvauksen saajien piiriä ja edes-

auttaa ikääntyneiden sotainvalidien selviytymistä omassa kodissaan tukipalvelujen, omaishoidon tuen sekä avosairaanhoidon turvin.

Ehdotettu lainmuutos kohdennettaisiin vain sotainvalideille, jotka vammautuivat Suomen sotien 1939—1945 johdosta. Esityksen ulkopuolelle jäisivät sotilasinvalidit eli varusmiespalveluksessa ja YK:n tehtävissä vahingoittuneet ja sairastuneet. Heidän osaltaan kustannusten korvaus säilyy ennallaan.

Esitys liittyy valtion vuoden 2015 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

PERUSTELUT

1 Nykytila

Valtiokonttori korvaa kunnille ja kuntayhtymille kustannukset, jotka aiheutuvat vähintään 20 prosentin työkyvyttömyysasteen omaaville sotainvalideille järjestetyistä sotilasvammalain (404/1948) 6 §:n 4 momentissa mainituista sosiaali- ja terveyspalveluista. Korvausta maksetaan sosiaalihuoltolain (710/1982) 17 §:n 1 momentin 3 kohdan mukaisista kotipalveluista ja 4 kohdan mukaisista asumispalveluista, omaishoidon tuesta annetun lain (937/2005) mukaisesta omaishoidon tuesta sekä terveydenhuoltolain (1326/2010) 24 §:n mukaisista sairaanhoidon

palveluista aiheutuneista kustannuksista. Korvausta maksetaan muun ohessa sosiaalihuoltolain (710/1982) 17 §:n 1 momentin 3 kohdan mukaisista kotipalveluista. Lain periaatteena on, että edellä mainittujen palvelujen järjestämisestä aiheutuvat kustannukset korvataan kunnalle tai kuntayhtymälle.

Sosiaalihuoltolain 20 §:n mukaan kotipalveluilla tarkoitetaan asumiseen, henkilökohtaiseen hoivaan ja huolenpitoon, lasten hoitoon ja kasvatukseen sekä muuhun tavanomaiseen ja totunnaiseen elämään kuuluvien tehtävien ja toimintojen suorittamista tai niissä avustamista.

Sosiaalihuoltolain 21 §:n mukaan kotipalveluja annetaan alentuneen toimintakyvyn, perhetilanteen, rasittuneisuuden, sairauden, synnytyksen, vamman tai muun vastaavanlaisen syyn perusteella niille, jotka tarvitsevat apua suoriutuakseen 20 §:ssä tarkoitetuista tehtävistä ja toiminnoista. Kotipalvelujen toimintamuodoista säädetään tarkemmin sosiaalihuoltoasetuksen (607/1983) 9 §:ssä. Sen mukaan kotipalveluina järjestetään 1) kodinhoitajan tai kotiavustajan antamaa kodissa tapahtuvaa yksilön ja perheen työapua, henkilökohtaista huolenpitoa ja tukemista ja 2) tukipalveluja, kuten ateria-, vaatehuolto-, kylvytys-, siivous-, kuljetus-, saattajasekä sosiaalista kanssakäymistä edistäviä palveluita.

Sosiaalihuoltolain 22 §:n mukaan asumispalveluilla tarkoitetaan palvelu- ja tukiasumisen järjestämistä. Sosiaalihuoltolain 23 §:n mukaan asumispalveluja annetaan henkilölle, joka erityisestä syystä tarvitsee apua tai tukea asunnon tai asumisensa järjestämisessä.

Omaishoidon tuesta annetun lain (937/2005) 2 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaan omaishoidolla tarkoitetaan vanhuksen, vammaisen tai sairaan henkilön hoidon ja huolenpidon järjestämistä kotioloissa omaisen tai muun hoidettavalle läheisen henkilön avulla. Lain 2 §:n 1 momentin 4 kohdan mukaan omaishoidon tuella tarkoitetaan kokonaisuutta, joka muodostuu hoidettavalle annettavista tarvittavista palveluista sekä omaishoitajalle annettavasta hoitopalkkiosta, vapaasta ja omaishoitoa tukevista palveluista.

Terveydenhuoltolain (1326/2010) 24 §:n 1 momentin mukaan kunnan järjestämiin sairaanhoitopalveluihin sisältyvät: 1) sairauksien tutkimus, lääketieteellinen tai hammaslääketieteellinen taudinmääritys, hoito, hoitosuunnitelman mukaiset pitkäaikaisen sairauden hoitoon tarvittavat hoitotarvikkeet sekä tarpeellinen lääkinnällinen kuntoutus; 2) sairauksien ehkäiseminen, parantaminen ja kärsimysten lievittäminen; 3) ohjaus, jolla tuetaan potilaan hoitoon sitoutumista ja omahoitoa; 4) erityistä tukea, tutkimusta ja hoitoa tarvitsevan potilaan terveysongelmien varhainen tunnistaminen, hoito ja jatkohoittoon ohjaaminen.

Perussäännökset kustannusten korvaamisesta kunnille ja kuntayhtymille sisältyvät sotilasvammalain 6 a ja 6 b §:ään sekä sotilasvammalain eräiden säännösten soveltamisesta annetun asetuksen (1117/1985) 9 a §:ään. Valtiokonttori maksaa kunnille ja kuntayhtymille kuukausittain ennakkoa palvelujen järjestämisestä aiheutuvia kustannuksia varten. Kunnan tai kuntayhtymän on tehtävä vuosittain Valtiokonttorille selvitys edellisestä vuonna aiheutuneista kustannuksista. Ennakkona liikaa saatu määrä on palautettava Valtiokonttorille. Jos ennako on ollut liian pieni, Valtiokonttori maksaa erotuksen kunnalle tai kuntayhtymälle. Palvelujen järjestämisestä kunnalle tai kuntayhtymälle aiheutuvat kustannukset korvataan siten kokonaan valtion varoista.

Sotainvalidit saavat palvelut maksutta, sillä kunnat eivät voi periä maksuja palveluista, joiden järjestämisestä ei aiheudu niille kustannuksia. Tämä ilmenee sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun lain (734/1992) 2 §:stä, jonka mukaan palveluista perittävä maksu saa olla enintään palveluiden tuottamisesta aiheutuneiden kustannusten suuruinen. Lisäksi sotilasvammalain 6 a §:ssä on erityissäännös lain 6 §:n 4 momentissa tarkoitettujen palvelujen, kuntoutuksen ja laitoshoidon maksuttomuudesta. Sairaanhoidon kustannukset korvataan kuitenkin vain siltä osin kuin kysymyksessä on koti-, päivä- tai yösaaraanhoito taikka lääkinnällinen kuntoutus.

2 Ehdotetut muutokset

Sosiaali- ja terveysministeriön veteraanipoliittista ohjelmaa on toteutettu vuodesta 2010 lähtien ja sen toteuttamista jatketaan asteittain jäljellä olevina vuosina 2014—2015. Sotainvalidien etuuskien kehittäminen on ollut olennainen osa veteraanipoliittikan kehittämistä. Se on moraalisesti tärkeä ja taloudellisesti merkittävä. Sotainvalidien sosiaaliturvaa on parannettu koko 2000-luvun ajan seuraavasti:

— vuoden 2000 alusta asunnon muutostyökorvaus myös 10 ja 15 %:n sotainvalideille;

- vuoden 2003 alusta avopalvelujen korvaaminen 25 %:n sotainvalideille;
- vuoden 2005 alusta avopalvelujen korvaaminen 20 %:n sotainvalideille ja ateriapalvelu Ruotsissa asuville;
- vuoden 2006 alusta jaksottaisen laitoshoidon korvaaminen 25 %:n sotainvalideille;
- vuoden 2007 alusta jaksottaisen laitoshoidon korvaaminen 20 %:n sotainvalideille;
- vuoden 2008 alusta pitkäaikaisen laitoshoidon korvaaminen 25 %:n sotainvalideille ja jaetun kuntoutuksen pituudeksi 10 vrk;
- vuoden 2011 alusta avopalvelujen korvaaminen Ruotsissa asuville vähintään 20 %:n sotainvalideille;
- vuoden 2013 alusta pitkäaikaisen laitoshoidon korvaaminen 20 %:n sotainvalideille.

Veteraanipoliittisen ohjelman yhtenä painopisteinä on kunnallisten avopalveluiden haitta-asterajojen asteittainen alentaminen määrärahojen puitteissa.

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi sotilasvammalain 6 §:n 4 momenttia siten, että Suomen sotien 1939—1945 johdosta vahingoittuneelle tai sairastuneelle, jonka työkyvyttömyysaste on vähintään 15 %, korvattaisiin sosiaalihuoltolain (710/1982) 17 §:n 1 momentin 3 kohdan mukaisista kotipalveluista ja 4 kohdan mukaisista asumispalveluista, omaishoidon tuesta annetun lain (937/2005) mukaisesta omaishoidon tuesta sekä terveydenhuoltolain (1326/2010) 24 §:n mukaisista sairaanhoidon palveluista aiheutuneet kustannukset.

Ehdotettu lainmuutos kohdennettaisiin vain sotainvalideille, jotka vammautuivat Suomen sotien 1939—1945 johdosta. Esityksen ulkopuolelle jäisivät sotilasinvalidit eli varusmiespalveluksessa ja YK:n tehtävissä ennen vuotta 1991 vahingoittuneet ja sairastuneet. Heidän osaltaan työkyvyttömyysasteraja säilyisi 20 %:n tasolla. Lievämammaisilla 10—15 %:n haitta-asteen omaavilla sotilasinvalidiella on kuitenkin oikeus mm. vähintään kahden viikon vuosittaiseen kuntoutukseen, asunnonmuutostöihin ja neuvontapalveluihin. Heillä on myös oikeus yleisiin sosiaali- ja terveystalouteihin. Laissa

ikäntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveystalouteista säädetään mm. iäkkään palvelutarpeisiin vastaamisesta, palvelujen saannista ja niiden laadusta. Tämä laki palvelee myös lievämammaisia sotainvalideja.

3 Esityksen vaikutukset

3.1 Taloudelliset vaikutukset

Vuonna 2014 asiakkaina kunnan avopalvelujen piirissä on noin 450 sotainvalidia, joilla on 15 %:n työkyvyttömyysaste. Vuonna 2015 heitä arvioidaan olevan 350, vuonna 2017 noin 250 ja vuonna 2018 noin 150 henkilöä.

Sotilasvammalain 6 §:n muuttaminen ja kohdentaminen sotainvalideille 1.7.2015 alkaen aiheuttaisi lisäkustannuksia vuonna 2015 arviolta 3 milj. euroa, vuonna 2016 noin 5 milj. euroa, vuonna 2017 noin 4 milj. euroa ja vuonna 2018 noin 3 milj. euroa.

3.2 Yhteiskunnalliset vaikutukset

Avopalveluiden laajemmalla korvaamisella voitaisiin pidentää sotainvalidien mahdollisuuksia kotona selviytymiseen ja vähentää laitoshoidon tarvetta sekä pienentää yhteiskunnalle laitoshoidosta aiheutuvia kustannuksia.

Suomen sotien veteraanien keski-ikä on jo lähes 90 vuotta. On yhteiskunnallisesti tärkeää, että Suomen valtio huolehtii siitä, että sotainvalidi- ja veteraanietuuksiin oikeutetut ryhmät saavat etuudet ja palvelut niin kauan kuin hoivan ja huollon tarve jatkuu.

Uudistuksen rajaaminen koskemaan vain sotainvalideja on perusteltua siitä syystä, että he ovat korvauksensaajista ikääntynein ryhmä, joka tarvitsee kiireellisesti avohoidon palveluja voidakseen jatkaa kotona asumista. Sotilasinvalidista nuorimmat ovat syntyneet 1970-luvun alussa eivätkä lievämammaisina ole vielä lähivuosina samalla tavoin tuen tarpeessa. Valtion taloudellinen tilanne korostaa myös tarvetta kohdentaa palvelut niitä eniten tarvitseville.

4 Asian valmistelu

Asia on valmisteltu sosiaali- ja terveysministeriössä yhteistyössä Valtiokonttorin kanssa. Valmistelun yhteydessä on kuultu Sotainvalidien Veljesliitto ry:tä.

Eduskuntaryhmien puheenjohtajat ovat neuvotelleet asiasta.

5 Riippuvuus muista esityksistä

Esitys liittyy valtion vuoden 2015 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että eduskunta hyväksyy seuraavan lakiehdotuksen:

Laki

sotilasvammalain 6 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan sotilasvammalain (404/1948) 6 §:n 4 momentti, sellaisena kuin se on laissa 1346/2010, seuraavasti:

6 §

Vahingoittuneelle tai sairastuneelle, jonka työkyvyttömyysaste on vähintään 20 prosenttia, ja vuosien 1939—1945 sotien johdosta vahingoittuneelle tai sairastuneelle, jonka työkyvyttömyysaste on vähintään 15 prosenttia, korvataan sosiaalihuoltolain (710/1982) 17 §:n 1 momentin 3 kohdan mukaisista kotipalveluista ja 4 kohdan mukaisista asumispalveluista, omaishoidon tuesta annetun lain (937/2005) mukaisesta omaishoidon tuesta sekä terveydenhuoltolain

(1326/2010) 24 §:n mukaisista sairaanhoitopalveluista aiheutuneet kustannukset. Palvelu- tai tukiasunnosta perittävää vuokraa tai vastaavaa maksua ei kuitenkaan korvata. Kotipalvelujen, asumispalvelujen ja omaishoidon tuen korvaamisesta säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä heinäkuuta 2015.

Helsingissä 23 päivänä syyskuuta 2014

Arto Satonen /kok
Jouni Backman /sd
Jari Lindström /ps
Kimmo Tiilikainen /kesk

Annika Lapintie /vas
Outi Alanko-Kahiluoto /vihr
Mikaela Nylander /r
Peter Östman /kd